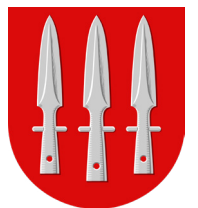

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Nurmeksen viisaan liikkumisen suunnitelma

Suunnitelman sisältö

Viisaan liikkumisen suunnitelma on kunnan liikenneturvallisuuksuustyötä ohjaava työkalu, jossa on kuvattu liikenneturvallisuuden keskeiset ongelmat, kunnan liikenneturvallisuuksuustyön tavoitteet sekä toimenpiteet tuleville vuosille. Tässä esitteessä käsitellään Nurmeksen kaupungin Viisaan liikkumisen suunnitelmaa, joka on laadittu vuosina 2022–2023 osana Pielisen Karjalan Viisaan liikkumisen suunnitelmaa. Suunnitelma on laadittu yhteistyössä seutukunnan kuntien, Pohjois-Savon ELY-keskuksen ja Liikenneturvan kanssa. Valmistuneella viisaan liikkumisen suunnitelmalla päivitetään vuonna 2016 valmistunut suunnitelma.

Viisaan liikkumisen suunnitelma pohjautuu osaltaan valtakunnallisiin tavoitteisiin liikenneturvallisuuden parantamiseksi. Suunnitelmassa on pyritty löytämään Nurmeksen kaupungin riskialteimmat kohteet ja määrittämään niille toimenpide-esitykset. Toimenpide-ehdotuksista on pyritty laatimaan toteuttamisen kannalta mahdollisimman realistisia, ja ehdotetut toimenpiteet on luokiteltu kiireellisyyden ja kustannusarvion perusteella. Viisaan liikkumisen suunnitelmassa laadittiin myös kävelyn ja pyöräilyn edistämisen osio. Osion tavoitteena oli löytää toimenpiteet, joilla kunnissa pystytään lisäämään viisaan liikkumisen kulkutapaosuuksia.

Suunnitelman nykytilakartoitus toteutettiin kyselyllä sekä liikenneympäristön ongelmakohtien maastotarkastelulla. Kysely toteutettiin Maptionnaire -karttakyselynä samanaikaisesti kaikkiin hankekuntiin, ja se oli auki touko-kesäkuussa 2022. Kyselyssä ja maastokäynneillä esiin nousseiden ongelmien pohjalta suunniteltiin toimenpiteitä ja ratkaisuja sekä

liikenneympäristön parantamiseen että liikennekasvatukseen ja viestintään.

Tässä esitteessä on yhteenveto viisaan liikkumisen suunnitelman sisällöstä Nurmeksen kaupungin osalta. Kaikki laaditut aineistot löytyvät sekä Nurmeksen kaupungin että Pohjois-Savon ELY-keskuksen internet-sivuilta. Lisäksi sekä liikenneympäristön parantamisen toimenpideohjelma että liikennekasvatuksen ja viestinnän toimintasuunnitelma löytyvät tämän esitteen liiteaineistosta.

Liikenneturvallisuuksutilanne

Tilastokeskuksen tieliikenneonnettomuuksutilaston mukaan Nurmeksessa sattui vuosina 2017–2021 keskimäärin noin 29 poliisin tietoon tullutta liikenneonnettomuutta vuodessa. Sattuneista tieliikenneonnettomuuksista 36 oli loukkaantumiseen johtaneita ja kaksi kuolemaan johtaneita. Suurin osa kaikista sattuneista tieliikenneonnettomuuksista oli hirvionnettomuuksia, mutta vain kaksi näistä johti loukkaantumiseen. Tieliikenteen henkilövahinkojen määrät Nurmeksessa ovat pääasiassa laskeneet vuosien 2012–2021 aikana. Nurmeksen kaupungin alueella tapahtuvista tieliikenneonnettomuuksista aiheutuu yhteiskunnalle keskimäärin noin 3,2 miljoonan euron vuosittaiset kustannukset, joista kaupungin osuus on noin 0,5–0,6 miljoonaa euroa vuodessa.

Kaikista Nurmeksessa sattuneista henkilövahinko-onnettomuuksista 12 % sattui jalankulkijoille ja pyöräilijöille, kun maakuntatasolla ja valtakunnallisesti vastaava luku on 20 %. Henkilöauton kuljettajien ja matkustajien yhteenlaskettu osuus (64 %) henkilövahinko-onnettomuuksien uhreista oli sekä koko maan että Pohjois-Karjalan maakunnan keskiarvoa suurempi. Sattuneista henkilövahinko-onnettomuuksista 63 % tapahtui maanteillä, ja tarkastelujaksolla tieliikenneonnettomuuksia tapahtui etenkin valtatie 6:n ja kantatie 75:n ja 73:n varrella.

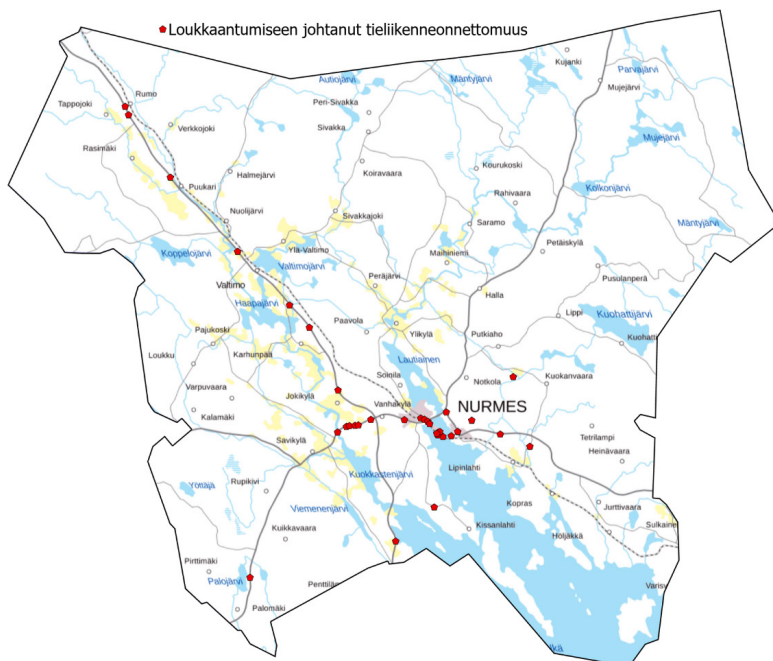
Kokemuksia ja mielipiteitä liikenneturvallisuustilanteesta selvitettiin yhteisesti Nurmeksien, Lieksan ja Juuan kuntalaisille sekä kunnissa vieraileville suunnatulla liikenneturvallisuuskyselyllä. Nurmeksista vastauksia saatiin 78, ja yli 50 % vastaajista edusti asukkaita/vapaa-ajan asukkaita. Lähes 80 % vastanneista arvioi Nurmeksien liikenneturvallisuuden olevan erittäin turvallisella tai melko turvallisella tasolla, eikä kukaan vastaajista pitänyt liikenneturvallisuustilannetta erittäin turvattomana. Eri kulkumuotojen osalta turvallisuus koettiin etenkin jalankulun, autoilun ja pyöräilyn osalta joko erittäin hyväksi tai melko hyväksi. Yleisimmiksi liikennetrikkeiksi

Nurmeksien osalta vastaajat listasivat ylinopeuden (41 vastausta), puhelimen käyttämisen ajoneuvolla ajettaessa (29 vastausta) ja vilkun käyttämättä jättämisen (23 vastausta).

Reilu 70 % vastaajista kulkee pääasiallisesti matkansa henkilöautoa kuljettamalla. 95 % vastaajista kertoi käyttävänsä turvavyötä aina tai melkein aina. Heijastinta käyttää vähintään melkein aina 83 % vastaajista, ja pyöränvaloja 67 %. Lisäksi pyöräilykypärää, liukuesteitä ja turvavyötä linja-autossa käyttää aina tai melkein aina yli 50 % vastaajista. Huomionarvoista on, että yli 40 % vastaajista kertoi näppäilevänsä puhelinta vähintään joskus ajaessaan moottoriajoneuvolla.

Vastaajien mukaan suurimpia kävelen ja pyöräillen liikkumisen esteitä/haittoja ovat pitkät etäisyydet (27 %), heikosti auratut ja hiekoitetut väylät (24 %), kävely ja pyöräteiden huono kunto (23 %) sekä turvallisen tai sujuvan reitin puuttuminen (21 %). Tulevaisuuden kehityksen osalta 38 % vastaajista arvioi kävelyn ja pyöräilyn kulkutapojen osuuden lisääntyvän, kun taas 36 % arvioi määrän pysyvän omalta osaltaan ennallaan.

Henkilövahinko-onnettomuudet Nurmeksien kaupungin alueella 2017-2021

Kuva: Henkilövahinko-onnettomuudet Nurmeksessa.

Visio, tavoitteet ja painopistealueet

Liikenneturvallisuuden määrälliset ja toiminnalliset tavoitteet sekä painopisteet asetettiin yhteisesti Pielisen Karjalan kunnille. Tavoitteiden ja painopisteiden lähtökohtana on valtakunnallinen visio. Määrälliset tavoitteet on asetettu valtakunnallisten tavoitteiden pohjalta siten, että koko maan tavoitteet on suhteutettu kunkin kunnan väkilukuun. Toiminnalliset tavoitteet on johdettu Itä-Suomen painopisteistä ja seudun liikenneturvallisuustilanteesta.

Pielisen Karjalan liikenneturvallisuusvisio ja tavoitteet

Kenenkään ei tarvitse kuolla tai loukkaantua vakavasti tieliikenteessä ja kaikki tiekäyttäjät kokevat liikenneympäristön turvalliseksi.

Kuolleet

Loukkaantuneet

Kestävien kulkutapojen osuus

* Itä-Suomen liikkumiskyselyssä 2022 Pielisen Karjalan kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen kulkutapaosuus oli 32% kaikista matkoista.

Kuva: Pielisen Karjalan liikenneturvallisuustavoitteet.

Kunnan liikenneturvallisuustyön ohjaamiseksi sovittiin toiminnallisia tavoitteita. Jotta tavoitteet saavutetaan, määritettiin tavoitteiden tueksi tarkempia painopisteitä liikenneturvallisuustyöhön.

Liikenneturvallisuustyön toiminnalliset tavoitteet:

- Pääteiden liikenne on turvallista ja sujuvaa.
- Liikenneturvallisuustyön painopiste on nuorissa ja ikäihmisissä.
- Tavoitteena turvalliset ja tilanteen mukaiset ajonopeudet.
- Jalankulun ja pyöräilyn reitit ovat viihtyisiä, turvallisia ja esteettömiä.

Kenenkään ei tarvitse kuolla tai loukkaantua vakavasti tieliikenteessä ja kaikki tienkäyttäjät kokevat liikenneympäristön turvalliseksi.

Liikenneympäristön parantaminen

Liikenneympäristön parantamisesta laadittiin toimenpideohjelma. Ohjelman lähtökohtana oli esittää kustannuksiltaan toteuttamiskelpoisia toimenpiteitä havaittujen ongelmakohteiden parantamiseksi. Toimenpideohjelman suunnittelussa käytettiin pohjana työn aikana tehtyä asukaskyselyä, jossa vastaajat raportoivat havaitsemistaan ongelmakohteista ja vaaranpaikoista. Lisäksi toimenpiteiden määrittelyssä hyödynnettiin olemassa olevia lähtötietoja, kuten onnettomuustilastoja. Havaittuja ongelmakohteita käytiin tarkastelemassa myös maastokäynneillä. Toimenpideohdotuksia työstettiin maastokäyntien havaintojen perusteella, ja toimenpideohjelman sisältöä tarkennettiin suunnittelukokouksissa yhteistyössä kuntien edustajien ja ELY-keskuksen kanssa.

Liikenneympäristön toimenpideohjelma raportoitiin toimenpidetaulukkona ja karttaesityksinä. Toimen-

pidetaulukoon kirjattiin kohteen sijainti, tarkempi kuvaus toimenpideohdotuksesta, toimenpiteen kiireellisyysluokka ja kustannusarvio, toteutuksesta vastaava taho, laskennallinen henkilövahinko-onnettomuuksien vähenemä maanteiden osalta, tieosoite sekä muita mahdollisia lisätietoja kohteesta.

Nurmeksen kaupungin alueelle on esitetty yhteensä 20 parantamiskohdetta, ja niihin 21 yksittäistä toimenpidettä. Toimenpiteiden yhteenlaskettu kustannusarvio on noin 800 000 euroa. Toimenpidetaulukoihin kirjatut kustannusarviot ja kiireellisyysluokat ovat suuntaa antavia, ja ne voivat muuttua esimerkiksi yleisen taloustilanteen vuoksi. Lisäksi osa toimenpiteistä vaatii tarkempaa jatkosuunnittelua. Nurmeksen kaupungin toimenpideohjelman toimenpidetaulukko ja karttaesitykset ovat tämän esitteen liiteaineistossa.

Taulukko: Toimenpideohdotuksien lukumäärä ja arvioidut kustannukset kiireellisyysluokittain.

Toimenpideohdotuksen vastuutaho	Kiireellisyysluokka 1 2023–2024		Kiireellisyysluokka 2 2025–2028		Kiireellisyysluokka 2029 ->		Kaikki toimenpiteet yhteensä	
	kpl	€	kpl	€	kpl	€	kpl	€
ELY-keskus	1	2 000	0	0	1	10 000	2	12 000
Kunta	6	26 000	3	55 000	3	0	12	81 000
ELY-keskus ja kunta	0	0	1	0	1	700 000	2	700 000
ELY-keskus ja metsäystyöryhmät	1	5 000	0	0	0	0	1	5 000
Yhteensä	8	33 000	4	55 000	5	710 000	17	798 000

Esimerkkejä liikenneympäristön parantamisen toimenpideohdotuksista:

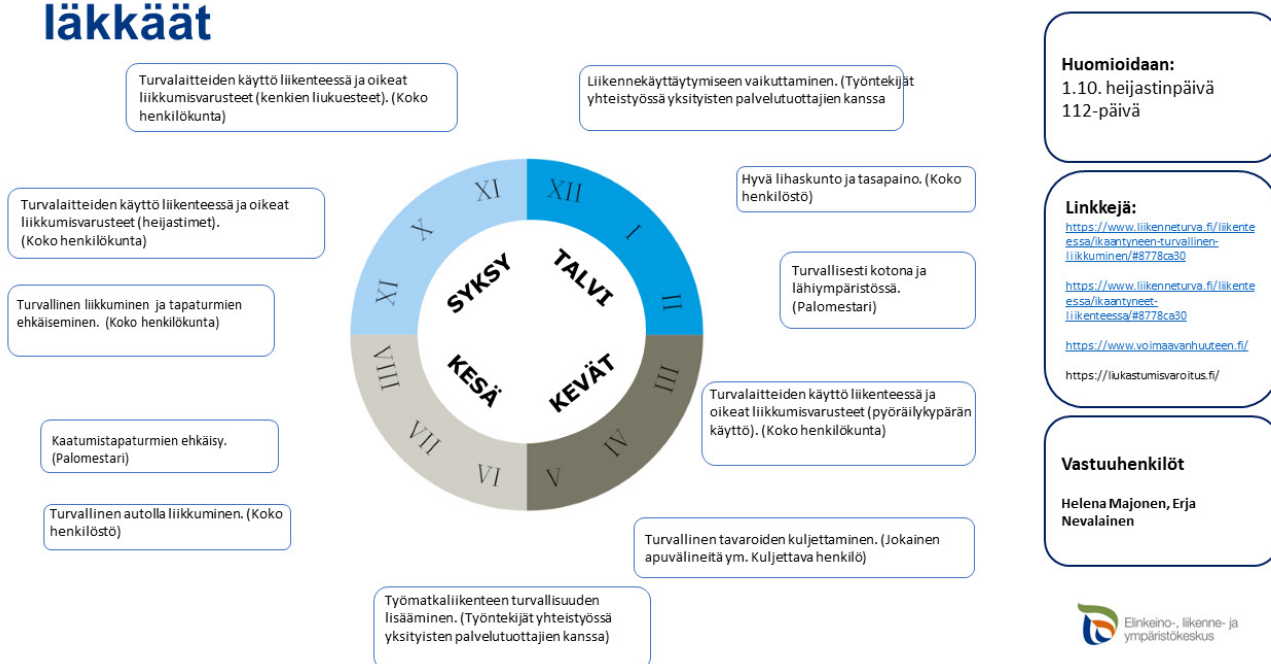
- Kantatie 75 Kuopiontien ja Kynsiniementien/Kynsiniemenkadun liittymän parantaminen esimerkiksi liikenneym-pyränä.
- Kirkkokadun koulun kohdan pysäkkijärjestelyiden tarkistaminen koulun alueella sekä saattolenkin pelisäännöistä sopiminen ja tilanteen seuraaminen.
- Esa Timosentien ylikulkusillan parantaminen.
- Valtimon Keskustien parantaminen, muun muassa liittymien, ylityskohtien sekä pysäköintien turvallisuuden ja esteettömyyden tarkistaminen ja parantaminen.

Liikennekasvatus ja viestintä

Liikennekasvatus on liikenneturvallisuuden vaikuttamista koulutuksen, valistuksen ja tiedottamisen keinoin. Liikennekasvatuksen tavoitteena on motivoita huomioimaan liikenneturvallisuus paremmin arjessa, parantaa eri kohderyhmien osaamista liikua turvallisesti ja tilanteita ennakoita ja vaikuttaa näin liikennekäyttäytymiseen. Liikennekasvatuksen ydinajatuksena on, että jokaiselle kansalaiselle tulee antaa riittävät tiedot, taidot ja valmiudet suoriutua liikenteessä ilman vahinkoja. Liikennekasvatusta on suositeltavaa toteuttaa elinikäisenä oppimisena alkaen neuvoloista ja jatkuen katkeamatta vanhustyöhön saakka. Liikennekasvatussuunnitelmassa tarjotaan perusta tälle työlle kuvaamalla toimenpiteitä sekä tarjoamalla erilaisia työn toteuttamista tukevia aineistoja.

Liikennekasvatussuunnitelmassa kullekin liikennekasvatustyötä tekeväälle hallintokunnalle on laadittu vuosikello, jossa erilaiset liikenneturvallisuutta edistävät toimenpiteet on jaettu vuoden aikojen mukaan toteutettavaksi. Vuosikello toimii hallintokuntien apuvälineenä liikenneturvallisuustyön tekemisessä. Hallintokuntien ei siis ole välttämätöntä toteuttaa kaikkia heidän vuosikelloissaan esitettyjä toimenpiteitä, vaan edustajat voivat itse päättää paikallisesti koettuihin ongelmiin parhaiten vastaavat toimenpiteet esimerkiksi saatavilla oleviin resursseihin pohjaten. Vuosikelloja on sallittua myös täydentää omilla toimenpiteillä, sillä vuosikellot toimitetaan muokattavana Powerpoint -tiedostona. Suunnitelma jaetaan kuntien liikenneturvallisuusryhmien edustajien kautta eri hallintokuntiin.

läkkäät

Kuva: Esimerkki hallintokunnittaisesta vuosikellosta.

Nurmeksien kaupungin liikenneturvallisuusryhmä:

- Olli Kakkinen (kaupunkirakennepäällikkö, pj)
- Mika Tuhkanen (kuntatekniikan mestari)
- Kaisa Komsa-Partanen (toimistoinsinööri)
- Leena Timonen (hallintojohtaja)
- Tarja Lipponen (varhaiskasvatus)
- Sakari Koistinen (apulaisrehtori)
- Martti Piironen (nuorisopalvelut)
- Hannu Mikkilä (luottamus)
- Veijo Karppinen (luottamus)
- Anja Tuovinen (vammaisneuvosto)
- Tuomo Hölttä (vanhusneuvosto)
- Anna Hölttä (omakotiyhdistys + luottamus)
- Kimmo Huusko (Riveria)
- Tomi Rossi (Liikenneturva)

- Tanja Seppänen (ELY-keskus)
- Kyllikki Komulainen (ELY-keskus)
- Henri Heikura (ELY-keskus)
- Olli Meriläinen (ELY-keskus)
- Ilkka Puumalainen (ELY-keskus)
- Markku Holopainen (Pelastuslaitos)

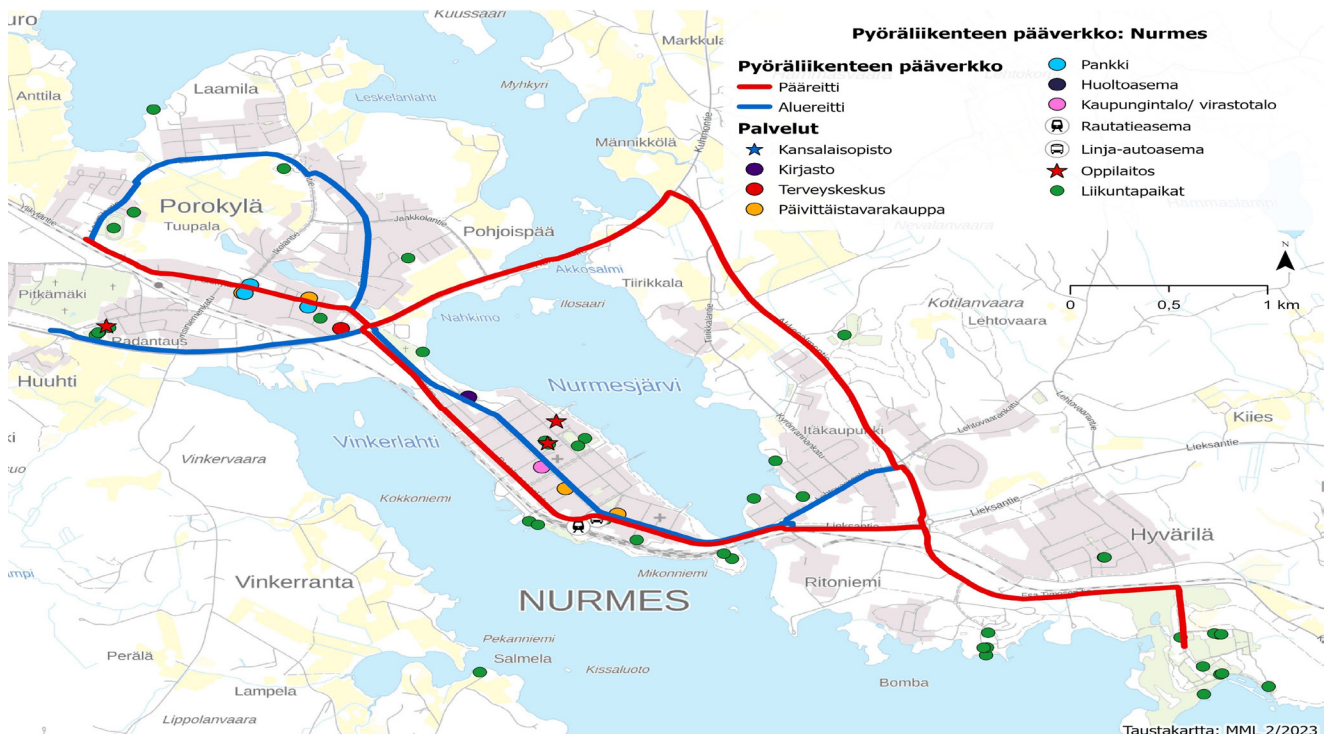
- Janne Pelo (Pelastuslaitos)
- Sami Meriläinen (Pelastuslaitos)
- Matti Roininen (Poliisi)
- Petri Pahkin (Poliisi)
- Itätoimija (siht.)

Kävely ja pyöräily

Kävelyn ja pyöräilykenteen edistämistä koskevassa kartoituksessa määriteltiin pyöräilykenteen hierarkia, matkaketjujen edistämiskeinot sekä kävelyn ja pyöräilykenteen edistämisen muut keinot. Lopputuloksena syntynyt pyöräilykenteen pääverkko ja toiminnallinen keskusluokitus on kuvattu kartalla.

Nurmeksens pääreitti kulkee siten, että se yhdistää Porokylän liikuntapalvelut ja terveysaseman ydin-keskustan Raatinuoneenkadulle. Tästä reitti etenee itään Bomban ja Hyvärilän kehittyville matkailualueille.

Nurmeksessa pyöräilykenteen pääreitti yhdistää keskustaajaman tärkeimmät palvelut toisiinsa. Reitti on suunniteltu siten, että se palvelee sekä arki- että vapaa-ajan pyöräilyä. Tämän lisäksi 60 minuutin saavutettavuusalueen ulkopuolelle jäävä Valtimon aluekeskus muodostaa oman kokonaisuutensa. Valtimon sisäiset reitit ovat aluereittejä.

Kuva: Nurmeksens pyöräilykenteen pääverkko ja alueverkko.

Jatkotoimenpiteet ja seuranta

Viisaan liikkumisen suunnitelman valmistumisen jälkeen alkaa suunnitelman käytännöntoteutus. Suunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden toteutuksesta vastaavat useat eri tahot, kuten kunnan eri hallinnonalat ja yksiköt sekä ELY-keskus. Liikennekasvatusta ja viestintää toteutetaan laajassa yhteistyössä eri hallintokuntien ja sidosryhmien välillä.

Keskeisessä asemassa suunnitelman viemisessä käytäntöön sekä kunnan liikenneturvallisuustilanteen ja esitettyjen toimenpiteiden toteutumisen seurannassa on kunnan liikenneturvallisuusryhmä. Liikenneturvallisuusryhmällä on laajat mahdollisuudet edistää suunnitelmassa esitettyjä toimenpiteitä. Jotta liikenneturvallisuustyö on mahdollisimman jatkuvaa, on tärkeää, että ryhmä toimii aktiivisesti ja kokoontuu säännöllisesti.

Suunnitelmassa esitetyt toimenpiteet vaativat myös henkilötyötä ja rahoitusta. Tämän takia suunnitelmaa ja mahdollisesti toteutettavia toimenpiteitä kannattaa käsitellä niiden tahojen kanssa, jotka päättävät toimintaresursseista. Suunnitelman esittely mahdollisimman laajasti eri toimialoille lisää päättäjien ymmärrystä liikenneturvallisuustyöstä sekä tuo työlle painoarvoa ja näkyvyyttä. Tämän lisäksi liikenneturvallisuustyötä voidaan edistää esimerkiksi huomioimalla liikenneturvallisuus erilaisissa suunnitelmissa ja asiakirjoissa, joilla ohjataan kunnan käytännön työtä ja toimintaresursseja.

Tulevat vaiheet:

- Valmistunut viisaan liikkumisen suunnitelma käsitellään ja hyväksytään teknisessä lautakunnassa / kunnanhallituksessa sekä saataan tiedoksi kunnanvaltuustoon.
- Suunnitelmaan koostetut aineistot kootaan kunnan internetsivuille.
- Suunnitelmaa käsitellään liikenneturvallisuusryhmässä.
- Suunnitelmasta tiedotetaan kunnan organisaatioissa sekä paikallisen median kautta asukkaille ja yrityksille.
- Liikenneturvallisuustavoitteet huomioidaan kunnan muissa suunnitelmissa.
- Kunnan henkilöstö ja sidosryhmät sitoutetaan suunnitelman toteuttamiseen.
- Viisaan liikkumisen suunnitelman toteutuminen ja liikenneturvallisuustilanteen seuranta käynnistetään, toteutus liikenneturvallisuusryhmässä.

Lisätietoa:

Olli Kakkinen, Nurmeksen kaupunki

Tanja Seppänen, Pohjois-Savon ELY-keskus

Teemu Kinnunen, Ramboll Finland Oy

Pohjois-Savon elinkeino-,
liikenne- ja ympäristökeskus
Kallanranta 11
PL 2000, 70101 Kuopio
puh. 02 9502 6500
www.ely-keskus.fi/ely-pohjois-savo

Taitto: Pauliina Järvinen • Kuvat: Laura Pöllänen • Kartta: © Pauliina Järvinen & Kirsi Översti • Painotalo Oy • 02.2023

www.ely-keskus.fi